

SŁOWO WSTĘPNE

Analizując wydarzenia zachodzące na Ukrainie, a związane m.in. z kryzysem krymskim, szczególnego znaczenia nabierają pytania dotyczące bezpieczeństwa Polski. Kwestia ta jest przedmiotem rozlicznych opracowań, wypowiedzi czy sondaży. Jak wynika na przykład z badań przeprowadzonych na początku marca 2014 roku przez Centrum Badania Opinii Publicznej, zdecydowana większość Polaków uważa, że konflikt na Ukrainie zagraża nie tylko bezpieczeństwu Polski (72%), ale także bezpieczeństwu w Europie (66%), a nawet stabilizacji na świecie (52%)¹.

Znamiennie w tym kontekście brzmi też wypowiedź szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego, Stanisława Kozieja, który stwierdził: „Jesteśmy już zagrożeni w szerokim rozumieniu tego słowa. Dziś wprawdzie nie zagraża nam bezpośrednia agresja obcych wojsk na nasze terytorium. Jednak w dalszej perspektywie nie można wykluczyć zagrożenia strategicznego także inwazją na Polskę”². Z kolei Zbigniew Brzeziński, charakteryzując bezpieczeństwo Polski w kontekście stosunków polsko-amerykańskich skonkludował: „W amerykańskich kalkulacjach Polska nie zajmuje tego samego miejsca, jakie Ameryka zajmuje w kalkulacjach polskich. Należy o tym pamiętać, bo w tym zamyka się istota sytuacji”³. Jeszcze bardziej znaczących słów użył Ian Bond, były brytyjski dyplomata i współpracownik think tanku Centre for European Reform: „Oglądałem ekspertów w telewizji i wiedzę, że na Zachodzie ciągle żyją złudzeniami. Doświadczenie Polski i krajów bałtyckich jest im obce”⁴.

Do problemu współczesnego bezpieczeństwa Polski nawiązuje również znaczna część tekstów zawartych w bieżącym numerze „Przeglądu Strategicznego”. Podjęcie tej problematyki jest związane nie tylko z sytuacją międzynarodową, ale również z I Ogólnopolskim Forum Studiów nad Bezpieczeństwem „Bezpieczeństwo Polski w XXI wieku. Człowiek – Technika – Środowisko”, które odbyło się w Poznaniu w styczniu 2014 roku. Zostało ono zorganizowane przez Zakład Studiów nad Bezpieczeństwem i Zakład Studiów Strategicznych Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM oraz Instytut Zachodni przy współudziale: Biura Bezpieczeństwa Narodowego, Wojskowej Akademii Technicznej i Akademii Obrony Narodowej. Patronat honorowy nad tym przedsięwzięciem sprawowali: Minister Obrony Narodowej – Tomasz Siemoniak, Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego – prof. dr hab. Sta-

¹ *Polacy o sytuacji na Ukrainie w czasie krymskiego kryzysu* (2014), Komunikat z badań CBOS, marzec.

² *Także Polska jest dziś zagrożona* (2014), „Rzeczpospolita”, 3.03.2014.

³ *Brzeziński: Działania Rosji to dowód jej słabości* (2014), „Polska Głos Wielkopolski”, 13.03.2014.

⁴ *Bez riposty za Krym* (2014), „Rzeczpospolita” 3.03.2014.

niśław Koziej, JM Rektor Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu – prof. dr hab. Bronisław Marciniak, JM Rektor-Komendant Wojskowej Akademii Technicznej – gen. bryg. prof. dr hab. inż. Zygmunt Mierczyk, JM Rektor-Komendant Akademii Obrony Narodowej – gen. dyw. prof. dr hab. Bogusław Pacek, JM Rektor Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu ds. Collegium Medicum im. L. Rydygiera w Bydgoszczy – prof. dr hab. Andrzej Tretyn.

Jednym z elementów Forum była konferencja naukowa pt. „Wyzwania dla bezpieczeństwa Polski”. Jej główne cele dotyczyły: oceny stanu bezpieczeństwa Polski w XXI wieku (z uwzględnieniem wybranych sektorów np.: międzynarodowy, militarny, ekonomiczno-społeczny, instytucjonalny itp.), wskazania kluczowych zagrożeń dla bezpieczeństwa Polski oraz sposobów ich przewyżczania, a także omówienia wniosków zawartych w *Białej Księdze Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*⁵.

* * *

Ceniony specjalista z zakresu bezpieczeństwa Paul Williams proponuje, aby badania dotyczące tej problematyki oprzeć na czterech kluczowych pytaniach, takich jak: Czym jest bezpieczeństwo?, O czyje bezpieczeństwo chodzi?, Co zalicza się do zagadnień bezpieczeństwa?, Jak można zapewnić bezpieczeństwo?⁶ Nasuwa się jednak wątpliwość czy zakres przytoczonych pytań jest wystarczający dla ukazania istoty bezpieczeństwa. Czy nie brakuje tutaj odniesienia do kilku bardzo ważnych kwestii związanych na przykład z wyzwaniami – zagrożeniami dla bezpieczeństwa? Bez tego elementu trudno przecież analizować zjawisko bezpieczeństwa. Jest to szczególnie ważne w sytuacji, kiedy zależy nam nie tylko na podjęciu teoretycznych rozważań, ale także na przedstawieniu możliwości ich praktycznego wykorzystania. Rozszerzeniem formuły zaproponowanej przez P. Williamsa może być na przykład pięcioskładnikowy model badań nad bezpieczeństwem oparty na następujących pytaniach:

- 1) Czym jest bezpieczeństwo?
- 2) O czyje bezpieczeństwo chodzi?
- 3) Co zalicza się do zagadnień bezpieczeństwa?
- 4) Jak można zapewnić bezpieczeństwo?
- 5) Jakie są wyzwania/zagrożenia dla bezpieczeństwa?

Powyższy model oraz towarzyszące jemu pytania uczyniono punktem odniesienia dla projektu badawczego dotyczącego bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku. Do tej pory w ramach projektu opublikowano trzy książki: *Poland's Security. Contemporary Domestic and International Issues*⁷, *Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku*⁸ i *Bezpieczeństwo Polski – współczesne*

⁵ *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* (2013), Warszawa.

⁶ *Security Studies an Introduction* (2013), (ed.) P. Williams, London–New York.

⁷ *Bezpieczeństwo Polski – współczesne wyzwania* (2014), (red.) S. Wojciechowski, A. Potyrała, Warszawa.

⁸ *Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na początku XXI wieku* (2013), (red.) S. Wojciechowski, A. Wejkszner, Warszawa.

wyzwania⁹. Elementy modelu zastosowano ponadto w niektórych tekstach zamieszczonych w „Przeglądzie Strategicznym”.

* * *

Zachęcamy Państwa do lektury bieżącego numeru czasopisma, jednocześnie informując, iż od 2014 roku „Przegląd Strategiczny” będzie wydawany w formie rocznika, a nie półrocznika (tak, jak miało to miejsce przez ostatnie trzy lata). Mamy nadzieję, że w żaden sposób nie obniży to rangi czasopisma, a wprost przeciwnie, przyczyni się do prezentowania jeszcze bardziej pogłębionych studiów czy analiz.

Sebastian Wojciechowski
Redaktor naczelny

⁹ *Bezpieczeństwo Polski – współczesne wyzwania* (2014), (red.) S. Wojciechowski, A. Potyrała, Warszawa.